

Kodeks postępowania administracyjnego i inne akty prawne

Stan prawny
na 1 sierpnia 2009 r.

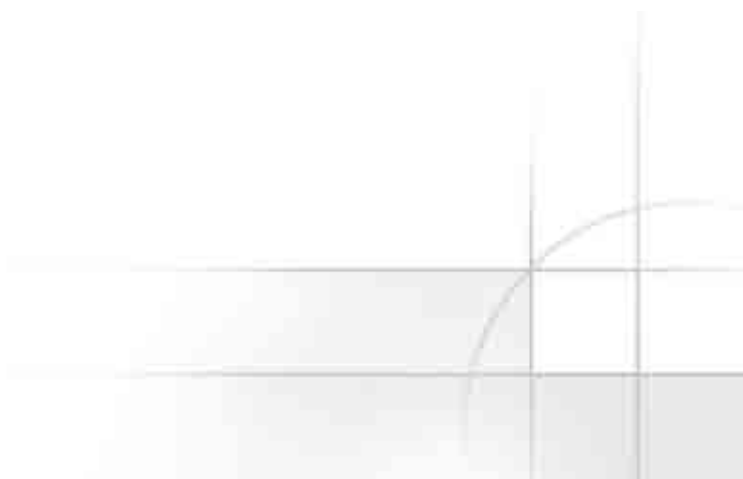
Oficyna

a Wolters Kluwer business

przepisy akademickie

z hasłami i skorowidzami

**Kodeks
postępowania
administracyjnego
i inne akty prawne**

Prawo jest na naszej stronie!

www.profinfo.pl
www.wolterskluwer.pl

- codzienne aktualizacje
- pełna oferta
- zapowiedzi wydawnicze
- rabaty na zamówienia zbiorcze do negocjacji
- uproszczony sposób zakupu e-mailem:
zamowienia.internet@wolterskluwer.pl

**Kodeks
postępowania
administracyjnego
i inne akty prawne**

**Stan prawny
na 1 sierpnia 2009 r.**

Oficyna

a Wolters Kluwer business

przepisy akademickie

z hasłami i skorowidzami

Stan prawny na 1 sierpnia 2009 r.

Redaktor prowadzący:
Małgorzata Buczna

Opracowanie redakcyjne:
Roman Rudnik, Marcin Wąsik

Skład, łamanie:
Faktoria Wyrazu Sp. z o.o.

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2009

ISBN 978-83-7601-945-1

6. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00, (022) 535 82 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

Spis treści

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego	9
Dział I. Przepisy ogólne	9
Rozdział 1. Zakres obowiązywania	9
Rozdział 2. Zasady ogólne	11
Rozdział 3. Organy wyższego stopnia i organy naczelne	13
Rozdział 4. Właściwość organów	14
Rozdział 5. Wyłączenie pracownika oraz organu	16
Rozdział 6. Strona	18
Rozdział 7. Załatwianie spraw	20
Rozdział 8. Doręczenia	21
Rozdział 9. Wezwania	24
Rozdział 10. Terminy	25
Dział II. Postępowanie	27
Rozdział 1. Wszczęcie postępowania	27
Rozdział 2. Protokoły i adnotacje	29
Rozdział 3. Udostępnianie akt	30
Rozdział 4. Dowody	31
Rozdział 5. Rozprawa	34
Rozdział 6. Zawieszenie postępowania	36
Rozdział 7. Decyzje	37
Rozdział 8. Ugoda	40
Rozdział 9. Postanowienia	41
Rozdział 10. Odwołania	42
Rozdział 11. Zażalenia	45
Rozdział 12. Wznowienie postępowania	46
Rozdział 13. Uchylenie, zmiana oraz stwierdzenie nieważności decyzji	48
Dział III. Przepisy szczególne w sprawach ubezpieczeń społecznych	51
Dział IV. Udział prokuratora	52
Dział V. (skreślony)	53

Dział VI. (<i>skreślony</i>)	53
Dział VII. Wydawanie zaświadczeń	53
Dział VIII. Skargi i wnioski.....	54
Rozdział 1. Postanowienia ogólne	54
Rozdział 2. Skargi	56
Rozdział 3. Wnioski.....	59
Rozdział 4. Udział prasy i organizacji społecznych	60
Rozdział 5. Przyjmowanie skarg i wniosków	61
Rozdział 6. Nadzór i kontrola.....	61
Dział IX. Opłaty i koszty postępowania.....	63
Dział X. Przepisy końcowe.....	64
Skorowidz	65
Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków	73
Rozdział 1. Przepisy ogólne	73
Rozdział 2. Przyjmowanie skarg i wniosków	74
Rozdział 3. Rozpatrywanie skarg i wniosków.....	74
Rozdział 4. Przepis końcowy	75
Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. — Prawo o ustroju sądów administracyjnych	77
Rozdział 1. Przepisy ogólne	77
Rozdział 2. Wojewódzkie sądy administracyjne	80
Rozdział 3. Naczelny Sąd Administracyjny	85
Rozdział 4. Przepis końcowy	90
Skorowidz	91
Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. — Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.....	95
Dział I. Przepisy wstępne	95
Rozdział 1. Przepisy ogólne	95
Rozdział 2. Właściwość wojewódzkich sądów administracyjnych.....	98
Rozdział 3. Właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego.....	98
Rozdział 4. Skład sądu	99
Rozdział 5. Wyłączenie sędziego.....	99

Dział II. Strony.....	101
Rozdział 1. Zdolność sądowa i procesowa.....	101
Rozdział 2. Strony i uczestnicy postępowania.....	103
Rozdział 3. Pełnomocnicy.....	103
Dział III. Postępowanie przed wojewódzkim sądem administracyjnym.....	106
Rozdział 1. Pisma w postępowaniu sądowym.....	106
Rozdział 2. Skarga.....	107
Rozdział 3. Wniosek o wszczęcie postępowania.....	111
Rozdział 4. Doręczenia.....	111
Rozdział 5. Terminy.....	115
Rozdział 6. Uchybienie i przywrócenie terminu.....	116
Rozdział 7. Posiedzenia sądowe.....	117
Rozdział 8. Postępowanie mediacyjne i uproszczone.....	121
Rozdział 9. Zawieszenie i podjęcie postępowania.....	123
Rozdział 10. Orzeczenia sądowe.....	125
Rozdział 11. Prawomocność orzeczeń.....	133
Dział IV. Środki odwoławcze.....	134
Rozdział 1. Skarga kasacyjna.....	134
Rozdział 2. Zażalenie.....	138
Dział V. Koszty postępowania.....	139
Rozdział 1. Zwrot kosztów postępowania między stronami.....	139
Rozdział 2. Koszty sądowe.....	142
Oddział 1. Przepisy ogólne.....	142
Oddział 2. Wpis.....	145
Oddział 3. Opłata kancelaryjna.....	146
Oddział 4. Wydatki.....	147
Rozdział 3. Zwolnienie od kosztów sądowych.....	147
Oddział 1. Przepisy ogólne.....	147
Oddział 2. Prawo pomocy.....	148
Dział VI. Uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego.....	153
Dział VII. Wznowienie postępowania.....	154
Dział VIII. Wykonywanie orzeczeń sądowych.....	158
Dział IX. Postępowanie w razie zaginięcia lub zniszczenia akt.....	158
Dział X. Przepisy z zakresu postępowania w obrocie zagranicznym.....	160
Dział XI. Przepis końcowy.....	161
Skorowidz.....	163

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. — Przepisy wprowadzające ustawę — Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę — Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi	173
Rozdział 1. Przepisy ogólne	173
Rozdział 2. Zmiany w przepisach obowiązujących	174
Rozdział 3. Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe	198
Skorowidz	205

Ustawa

z dnia 14 czerwca 1960 r.

Kodeks postępowania administracyjnego

(t.j. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071; zm.: Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509; z 2002 r. Nr 113, poz. 984; Nr 153, poz. 1271; Nr 169, poz. 1387; z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 170, poz. 1660; z 2004 r. Nr 162, poz. 1692; z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682, Nr 181, poz. 1524; z 2008 r. Nr 229, poz. 1539)

Dział I Przepisy ogólne

Rozdział 1 Zakres obowiązywania

Postępowania uregulowane w kodeksie. Ogólna zdolność organów administrujących do prowadzenia postępowania

Art. 1. Kodeks postępowania administracyjnego normuje postępowanie:

- 1) przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych,
- 2) przed innymi organami państwowymi oraz przed innymi podmiotami, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw określonych w pkt 1,
- 3)¹ w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej oraz między organami i podmiotami, o których mowa w pkt 2,
- 4) w sprawach wydawania zaświadczeń.

---

¹ Art. 1 pkt 3 zmieniony przez art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. — Przepisy wprowadzające ustawę — Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę — Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1271) z dniem 1 stycznia 2004 r.

Postępowanie uproszczone w sprawie skarg i wniosków

Art. 2. Kodeks postępowania administracyjnego normuje ponadto postępowanie w sprawie skarg i wniosków (Dział VIII) przed organami państwowymi, organami jednostek samorządu terytorialnego oraz przed organami organizacji społecznych.

Wyłączenie stosowania przepisów kodeksu

Art. 3. § 1. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się do:

- 1) postępowania w sprawach karnych skarbowych,
- 2)² spraw uregulowanych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062 oraz z 2000 r. Nr 94, poz. 1037), z wyjątkiem przepisów działów IV, V i VIII.

§ 2. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się również do postępowania w sprawach:

- 1)–3) (*skreślone*),
- 4) należących do właściwości polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych,

o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 3. Przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się także do postępowania w sprawach wynikających z:

- 1) nadrzędności i podległości organizacyjnej w stosunkach między organami państwowymi i innymi państwowymi jednostkami organizacyjnymi,
- 2) podległości służbowej pracowników organów i jednostek organizacyjnych wymienionych w pkt 1,

o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 4. Do postępowania w sprawach wymienionych w § 1, 2 i 3 pkt 2 stosuje się jednak przepisy działu VIII.

§ 5. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może rozciągnąć przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego na całości lub w części na postępowania w sprawach wymienionych w § 2.

Stosunek do przysługujących niektórym osobom przywilejów i immunitetów

Art. 4. Kodeks postępowania administracyjnego nie narusza szczególnych uprawnień wynikających z immunitetów dyplomatycznych i konsularnych oraz umów i zwyczajów międzynarodowych.

---

² Art. 3 § 1 pkt 2 zmieniony przez art. 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy — Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 169, poz. 1387) z dniem 1 stycznia 2003 r.

Znaczenie niektórych pojęć. Ogólne przepisy o postępowaniu administracyjnym

Art. 5. § 1. Jeżeli przepis prawa powołuje się ogólnie na przepisy o postępowaniu administracyjnym, rozumie się przez to przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 2. Ilekroć w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego jest mowa o:

- 1) kodeksie — rozumie się przez to Kodeks postępowania administracyjnego,
- 2)³ (*skreślony*),
- 3) organach administracji publicznej — rozumie się przez to ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespoliczonej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2,
- 4) ministrach — rozumie się przez to Prezesa i wiceprezesa Rady Ministrów pełniących funkcję ministra kierującego określonym działem administracji rządowej, ministrów kierujących określonym działem administracji rządowej, przewodniczących komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów, kierowników centralnych urzędów administracji rządowej podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów lub właściwego ministra, a także kierowników innych równorzędnych urzędów państwowych załatwiających sprawy, o których mowa w art. 1 pkt 1 i 4,
- 5) organizacjach społecznych — rozumie się przez to organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organizacje społeczne,
- 6) organach jednostek samorządu terytorialnego — rozumie się przez to organy gminy, powiatu, województwa, związków gmin, związków powiatów, wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starostę, marszałka województwa oraz kierowników służb, inspekcji i straży działających w imieniu wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty lub marszałka województwa, a ponadto samorządowe kolegia odwoławcze.

Rozdział 2 Zasady ogólne

Zasada legalności działania

Art. 6. Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa.

---

³ Art. 5 § 2 pkt 2 skreślony przez art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. — Przepisy wprowadzające ustawę — Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę — Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1271) z dniem 1 stycznia 2004 r.

**Zasada prawdy obiektywnej.
Tzw. słuszny interes obywatela**

Art. 7. W toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

**Zasada pogłębiania zaufania obywateli
do organów Państwa oraz ich kultury prawnej**

Art. 8. Organy administracji publicznej obowiązane są prowadzić postępowanie w taki sposób, aby pogłębiać zaufanie obywateli do organów Państwa oraz świadomość i kulturę prawną obywateli.

**Zasada informowania stron i pozostałych
uczestników postępowania**

Art. 9. Organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

**Zasada czynnego udziału stron w postępowaniu.
Zasada wysłuchania stron**

Art. 10. § 1. Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

§ 2. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną.

§ 3. Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1.

Zasada przekonywania

Art. 11. Organy administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu.

Zasada szybkości i ograniczonego formalizmu

Art. 12. § 1. Organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

§ 2. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie.

Zasada ugodowego rozstrzygnięcia spraw administracyjnych

Art. 13. § 1. Sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach, mogą być załatwiane w drodze ugody sporządzonej przed organem administracji publicznej (ugoda administracyjna).

§ 2. Organ administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w sprawie, powinien w tych przypadkach podejmować czynności skłaniające strony do zawarcia ugody.

**Zasada pisemności. Wyjątkowe przypadki
ustnego załatwienia sprawy**

Art. 14. § 1. Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej.

§ 2. Sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawa nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

Zasada dwuinstancyjności

Art. 15. Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne.

**Zasada trwałości decyzji administracyjnej.
Zasada sądowej kontroli aktów administracyjnych**

Art. 16. § 1. Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub w ustawach szczególnych.

§ 2. Decyzje mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach.

Rozdział 3

Organy wyższego stopnia i organy naczelne

Organy wyższego stopnia

Art. 17. Organami wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu są:

- 1) w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego — samorządowe kolegia odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej,

- 2) w stosunku do wojewodów — właścivi w sprawie ministrowie,
- 3) w stosunku do organów administracji publicznej innych niż określone w pkt 1 i 2 — odpowiednie organy nadrzędne lub właścivi ministrowie, a w razie ich braku — organy państwowe sprawujące nadzór nad ich działalnością,
- 4) w stosunku do organów organizacji społecznych — odpowiednie organy wyższego stopnia tych organizacji, a w razie ich braku — organ państwowy sprawujący nadzór nad ich działalnością.

Organy naczelne

Art. 18. Organami naczelnymi w rozumieniu kodeksu są:

- 1) w stosunku do organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem samorządowych kolegiów odwoławczych, oraz organów państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych — Prezes Rady Ministrów lub właścivi ministrowie,
- 2) w stosunku do organów państwowych innych niż określone w pkt 1 — odpowiednie organy o ogólnokrajowym zasięgu działania,
- 3) w stosunku do organów organizacji społecznych — naczelne organy tych organizacji, a w razie braku takiego organu — Prezes Rady Ministrów lub właścivi ministrowie sprawujący zwierzchni nadzór nad ich działalnością.

Rozdział 4 Właściwość organów

Obowiązek przestrzegania właściwości ustawowej z urzędu

Art. 19. Organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej.

Zasady ustalania właściwości rzeczowej

Art. 20. Właściwość rzeczową organu administracji publicznej ustala się według przepisów o zakresie jego działania.

Zasady ustalania właściwości miejscowej

Art. 21. § 1. Właściwość miejscową organu administracji publicznej ustala się:

- 1) w sprawach dotyczących nieruchomości — według miejsca jej położenia; jeżeli nieruchomość położona jest na obszarze właściwości dwóch lub więcej organów, orzekanie należy do organu, na którego obszarze znajduje się większa część nieruchomości,
- 2) w sprawach dotyczących prowadzenia zakładu pracy — według miejsca, w którym zakład pracy jest, był lub ma być prowadzony,
- 3) w innych sprawach — według miejsca zamieszkania (siedziby) w kraju, a w braku zamieszkania w kraju — według miejsca pobytu strony lub jednej

ze stron; jeżeli żadna ze stron nie ma w kraju zamieszkania (siedziby) lub pobytu — według miejsca ostatniego ich zamieszkania (siedziby) lub pobytu w kraju.

§ 2. Jeżeli nie można ustalić właściwości miejscowej w sposób wskazany w § 1, sprawa należy do organu właściwego dla miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące wszczęcie postępowania, albo w razie braku ustalenia takiego miejsca — do organu właściwego dla obszaru dzielnicy Śródmieście w m. st. Warszawie.

Spór kompetencyjny. Zasady rozstrzygania sporu o właściwość

Art. 22. § 1. Spory o właściwość rozstrzygają:

- 1) między organami jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem przypadków określonych w pkt 2–4 — wspólny dla nich organ wyższego stopnia, a w razie braku takiego organu — sąd administracyjny,
- 2) między kierownikami służb, inspekcji i straży administracji zespolonej tego samego powiatu, działających w imieniu własnym lub w imieniu starosty — starosta,
- 3) między organami administracji zespolonej w jednym województwie nie wymienionymi w pkt 2 — wojewoda,
- 4) między organami jednostek samorządu terytorialnego w różnych województwach w sprawach należących do zadań z zakresu administracji rządowej — minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 5) *(skreślony)*,
- 6) między wojewodami oraz organami administracji zespolonej w różnych województwach — minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 7) między wojewodą a organami administracji niezespolonej — minister właściwy do spraw administracji publicznej po porozumieniu z organem sprawującym nadzór nad organem pozostającym w sporze z wojewodą,
- 8) między organami administracji publicznej innymi niż wymienione w pkt 1–4, 6 i 7 — wspólny dla nich organ wyższego stopnia, a w razie braku takiego organu — minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 9) między organami administracji publicznej, gdy jednym z nich jest minister — Prezes Rady Ministrów.

§ 2.⁴ Spory kompetencyjne między organami jednostek samorządu terytorialnego a organami administracji rządowej rozstrzyga sąd administracyjny.

§ 3. Z wnioskiem o rozpatrzenie sporu przez sąd administracyjny może wystąpić:

- 1) strona,
- 2) organ jednostki samorządu terytorialnego lub inny organ administracji publicznej, pozostające w sporze,

---

⁴ Art. 22 § 2 zmieniony przez art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. — Przepisy wprowadzające ustawę — Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę — Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1271) z dniem 1 stycznia 2004 r.

- 3) minister właściwy do spraw administracji publicznej,
- 4) minister właściwy do spraw sprawiedliwości, Prokurator Generalny,
- 5) Rzecznik Praw Obywatelskich.

Ograniczenie zakresu postępowania po powstaniu sporu o właściwość — czynności niecierpiące zwłoki

Art. 23. Do czasu rozstrzygnięcia sporu o właściwość organ administracji publicznej, na którego obszarze wynika sprawa, podejmuje tylko czynności nie cierpiące zwłoki ze względu na interes społeczny lub słuszny interes obywateli i zawiadomia o tym organ właściwy do rozstrzygnięcia sporu.

Rozdział 5

Wyłączenie pracownika oraz organu

Wyłączenie pracownika organu administrującego

Art. 24. § 1. Pracownik organu administracji publicznej podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie:

- 1) w której jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki,
- 2) swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia,
- 3) osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
- 4) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3,
- 5)⁵ w której brał udział w niższej instancji w wydaniu zaskarżonej decyzji,
- 6) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne,
- 7) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzędności służbowej.

§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (§ 1 pkt 2), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).

§ 3. Bezpośredni przełożony pracownika jest obowiązany na jego żądanie lub na żądanie strony albo z urzędu wyłączyć go od udziału w postępowaniu, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności nie wymienionych w § 1, które mogą wywołać wątpliwość co do bezstronności pracownika.

§ 4. Wyłączony pracownik powinien podejmować tylko czynności nie cierpiące zwłoki ze względu na interes społeczny lub ważny interes stron.

---

⁵ Z dniem 29 grudnia 2008 r. art. 24 § 1 pkt 5 w zakresie, w jakim nie wyłącza członka samorządowego kolegium odwoławczego z postępowania z wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, gdy członek ten brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji, został uznany za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 229, poz. 1539).